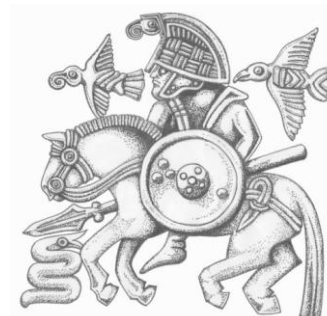

Center for Vikingetidsstudier

Fokuseminar

Germanerne rider igen

Torsdag den 12. oktober 2023

Holmegaard Værk

Germansk jernalder har det med at stå en smule i skyggen af vikingetiden. Og det er ellers ikke fordi, der ikke skete noget i germansk jernalder, hvor ændringer i kosmologi og naturkatastrofer satte deres præg på livet og døden. Samfundsudviklingen foregik indenfor en forestillingsverden, der var knyttet til asatroen. Heraf udsprang en herskerideologi, hvor fyrsten med et særligt ophav blandt guder og jætter udgjorde et samlende punkt. Ideologien var tæt sammenvævet med asatroens kosmologi, hvis fortællinger bl.a. ses fremstillet i simple billeder på guldbrakteater fra 5.-6. årh. I 5. årh. skabtes en helt ny eliterelateret dyrestilart, Stil I, til dekoration af bl.a. smykker til understøttelse af samfundets selvopfattelse, og dyrestile blev i de følgende århundreder kendetegnende for ornamentikken på metalgenstande – og formentlig også på andre materialer.

Fra midten af 500-tallet – omtrent samtidig med vulkanudbrud med verdensomspændende konsekvenser – skete en tydelig ændring i krigerens materielle udtryk, som spejledes i kvindernes dragtudstyr. I samme fase begyndte man at bygge fyrsteresidenserne som tilbagetrukne, monumentale enkeltgårde i særlige landskabelige rammer. Til gengæld har det vist sig meget vanskeligt at finde bebyggelserne i form af arkæologiske, C14-daterede hustomter fra de følgende ca. 150 år, mens metalgenstande fra samme tidsrum er ganske almindelige blandt detektorfundene. Stednavneendelser, der var i anvendelse før 6. årh., blev ligeledes vedligeholdt. Det er således ikke tale om et øde land. Bebyggelserne har fortsat eksisteret, og fra 8. årh. lader hustomterne sig atter påvise ved hjælp af C14-dateringer. Interessant er det, at residenserne synes upåvirkede af den bygningsmæssige lakune i yngre germanertid.

Der er heldigvis en fornyet interesse for germansk jernalder, der på sæt og vis er ligeså formativ en periode som vikingetiden. Seminaret ”Germanerne rider igen” præsenteres en række aspekter fra tiden mellem romersk jernalders afslutning og vikingetidens begyndelse, der dels hviler på en lang forskningstradition, dels behandler materiale og spørgsmål fra nye vinkler og andre fag en blot arkæologi.

Program

Kl. 10.00 Velkomst

Kl. 10.10 **Jens Ulriksen**, forskningsleder, CVS/Museum Sydøstdanmark:

Alt forladt – eller var der stadig nogen hjemme?

Kl. 10.30 **Anne Nørgård Jørgensen**, seniorforsker emerita, ph.d., Nationalmuseet,

Den militære organisation som drivkraft i samfundsændringer omkring 500 e.Kr. Behov for kollektivt forsvar, regional reorganisering og militære forpligtelser.

Kl. 11.00 **Mogens Bo Henriksen**, museumsinspektør, ph.d., Forskningscentret Centrum/Museum Odense

Guld i grænselandet? Gulddeponeringer i det fynske kulturlandskab i yngre romersk og germansk jernalder

Kl. 11.30 **Morten F. Mortensen**, seniorforsker, ph.d., Nationalmuseet

Da solen forsvandt – kan 536-eventet ses i det naturvidenskabelige kildemateriale?

Kl. 12.00 FROKOST

Kl. 12.45 **Teresa Østergaard Pedersen**, museumsinspektør, ph.d., Holstebro Kunstmuseum

Fra romersk magtbillede til nordisk kraftbillede: Nogle kunsthistoriske betragtninger om brakteater og billedappropriation

Kl. 13.15 **Sophie Bønding**, post.doc., Stockholms Universitet

Sakral herskermagt i ny belysning: Nye spørgsmål og foreløbige resultater

Kl. 13.45 **Karen Høilund Nielsen**, seniorforsker, mag.art.

Konstantinopel tur-retur: Fjerne kontacters indflydelse på Sydszkandinavien i 4-500-tallet.

Kl. 14.15 PAUSE

Kl. 14.30 **Lotte Hedeager**, professor emerita, Oslo Universitet

Fortidens kundskabssystemer

Kl. 15.00 **Katrine Balsgaard Juul**, ph.d.

Gender-arkæologien rider igen: Gravfund som kilde til dynamiske gender-, status- og regionalitetsidentiteter i Nordsøområdet, 400-700 e.Kr.

Kl. 15.30 **Laurine Albris**, post.doc, Nationalmuseet

På sporet af den gyldne tid. Arkæo-onomastiske overvejelser om kontinuiteter og brud i germansk jernalder

Kl. 16.00-16.30 Opsamling, diskussion og tak for i dag.

Praktiske oplysninger

Sted: Holmegaard Værk, Glasværksvej 55, 4784 Holmegård. Foredragssalen på 1. sal.

Parkering: Der er betalingsparkering, enten vha. en app (f.eks. EasyPark) eller ved betaling i receptionen (oplys nummerplade).

Offentlig transport: Fra Næstved Station går bus 602 til Fensmark. Hvis du står af ved stoppestedet Vibevej i Fensmark (Glasværksvej), er der under 500 meters gang til Holmegaard Værk

Pris for deltagelse: 300 kroner

Pris for studerende: 100 kroner

I prisen indgår deltagergebyr, pausekaffe m.m. og en frokostsandwich inkl. en vand.

Tilmelding og betaling sker på <https://www.museerne.dk/holmegaard-vaerk/kalender/center-for-vikingetidsstudier-fokuseminar-germanerne-rider-igen/>

Sidste tilmeldingsfrist: 28/9.

Vel mødt

Kristoffer Buck Pedersen

Kulturarvschef

Jens Ulriksen

Center for Vikingetidsstudier